

Aan de colleges van B&W
van Nijmegen en Beuningen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen
Postbus 14
6640 AA Beuningen

15 maart 2024

Betreft: gratis verstrekking vervuilde compost door ARN en Dar

Geacht college,

Wij hebben u per brief van 1 november 2023 met bijlage verzocht om af te zien van het gratis verspreiden van door de ARN vervaardigde gft-compost. Dit naar aanleiding van het onderzoek van het TV-programma Een Vandaag van december 2022 waaruit bleek dat deze compost vervuild is met zware metalen, pesticiden en PFAS. U heeft daar in een eensluidende reactie van 21 februari 2024 op geantwoord.

Wij hebben uw reactie met aandacht gelezen, maar constateren tot onze teleurstelling dat deze, evenals de reactie van de ARN, uitsluitend bekende algemeenheden bevat. **U heeft onze onderbouwde argumenten om te stoppen met de gratis uitgifte van de compost op geen enkel punt afdoende weerlegd.** Wel constateren wij dat u de bevindingen van het onderzoek van EenVandaag onderschrijft.

Zware metalen

U heeft het over "wettelijke zware-metaalnormen voor GFT-compost". Maar die zijn er helemaal niet. Wij schreven al dat hier ten onrechte de Meststoffenwet wordt gebruikt. Deze wet regelt mest van veehouderijen en voor landbouwgronden en geen compost van gft-afval voor particuliere (moes)tuinen. Het is ook logisch dat er voor deze laatste categorie andere normen horen te gelden dan die voor veehouderijen. **Dat is ons punt en daar gaat u niet op in.** Ten overvloede: mest is in de regelgeving geen afvalstof (behalve als de mest niet door de veehouder op eigen grond wordt uitgereden en hij zich ervan moet ontdoen). Compost is wel een afvalstof. Ook daarom is toepassing van de Meststoffenwet onjuist, zowel vanuit oogpunt van een verantwoord milieubeleid als vanuit juridisch oogpunt. Om te weten of de gft-compost veilig is zal dus gekeken moeten worden naar andere regelgeving, bijv. gezondheidsrisiconormen.

PFAS, pesticiden

U stelt dat er "geen aanwijzingen" zijn dat de aangetroffen concentraties "schadelijk" zijn. U gaat zelfs zover om PFAS als een "achtergrondwaarde" te beschouwen waar we als maatschappij maar

"mee om moeten gaan". **Daarmee gaat u volledig voorbij aan recente ontwikkelingen.** Het moet u toch bekend zijn dat PFAS, aangetroffen in welke stof dan ook en in welke concentraties dan ook, schadelijk zijn voor mens en milieu! Het RIVM: "Nadelige effecten op het immuunsysteem kunnen al optreden bij een zeer kleine blootstelling aan PFAS.

Na bekendmaking in 2020 door de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) dat PFAS ook bij lagere concentraties schadelijker zijn dan eerder werd gedacht heeft het RIVM de gezondheidsrichtwaarde voor drinkwater aanzienlijk aangescherpt.

Het RIVM heeft geconcludeerd dat de mensen in Nederland via voedsel en drinkwater teveel PFAS binnen kunnen krijgen. Voedsel dat ook uit de (moes)tuinen van onze bewoners komt. Als die (moes)tuinen ieder jaar een laag compost krijgen waar ook PFAS in zitten, wordt deze inname nog verder verhoogd. Want gewassen nemen PFAS uit de grond op. De hoeveelheid PFAS wordt zelfs nog hoger omdat PFAS niet alleen in kleding, cosmetica e.d. blijkt te zitten, maar ook als werkzame stof in bestrijdingsmiddelen. Of er PFAS in die middelen zit is voor de gebruiker niet na te gaan. Minister Adema heeft onlangs op vragen vanuit de Tweede Kamer geweigerd om duidelijke etikettering verplicht te stellen voor PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen. De niets vermoedende gebruiker van deze middelen heeft dus geen flauw idee dat hij, bovenop de PFAS die al in de compost zit, daar ook zelf nog PFAS aan toevoegt. En of dat nog niet alles is, zijn PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen niet opgenomen in het Europese voorstel voor een PFAS-verbod. Deze stoffen mogen vooralsnog onbeperkt gebruikt worden. En ook dat is niet alles: het gebruik van bestrijdingsmiddelen neemt alleen maar toe. De afzet van PFAS-bestrijdingsmiddelen in Nederland steeg van 150.000 kilo in 2010 naar 220.000 kilo in 2021 (zie pan-netherlands.org).

Naast de voedselketen vervuilen PFAS ook rechtstreeks de bodem en het oppervlaktewater. Het RIVM heeft in 2021 nieuwe risicogrenzen berekend voor PFAS in grond en grondwater. In het tijdelijk handelingskader voor PFAS zijn maximale waarden opgenomen voor PFOS, PFOA en overige PFAS van 3, 7 en 3 microgram per kilo. Het onderzoek van Een Vandaag geeft opgeteld voor alle in de compost onderzochte PFAS een totaalgehalte van 8,4 microgram per kilo. Het RIVM adviseert daarnaast dat rekening moet worden gehouden met een gecombineerde toxiciteit van mengsels van PFAS.

Zeer Zorgwekkende Stoffen en azolen

Wij hebben u uitvoerig en gemotiveerd gewezen op de aanwezigheid van (potentieel) Zeer Zorgwekkende Stoffen in de compost en de daaraan gekoppelde minimalisatieverplichting. **Die verplichting rust op u. Maar daar draait u omheen.** U schuift uw verplichting af op onze landelijke overheid, zoals wij uit uw brief concluderen. U stelt dat deze "stoffen met voorrang moeten worden aangepakt". Niets verhindert u om

daar zelf werk van te maken: **stop met de gratis uitgifte van compost.**

Wij hebben ook in onze brief uitgebreid aandacht besteed aan de in de compost aanwezige **azolen**. Deze vormen een reëel gevaar voor de gezondheid. **U besteedt er totaal geen aandacht aan.**

Verder verbaast het ons dat u uw standpunt mede heeft laten afhangen van onze omliggende gemeenten die ook bij de ARN zijn aangesloten. **U hoort hierin o.i. een eigen afweging te maken, gericht op uw eigen inwoners.** Wij hopen ervan uit te mogen gaan dat het verdienmodel van de ARN als leverancier (en verkoper van de compost aan derden) geen rol heeft gespeeld. Wij weten niet welke informatieuitwisseling er geweest is. Wij zijn ook niet in de gelegenheid gesteld ons standpunt bij deze andere gemeenten nader mondeling toe te lichten.

Tenslotte het allerbelangrijkste: uw zorgplicht en het voorzorgsbeginsel, beiden wettelijk verankerd.

Artikel 21, Milieu, de Grondwet: "De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming van het leefmilieu".

U verwijst in uw afwijzing van ons verzoek naar de rijksoverheid. Maar u bent ook een overheid. U staat zelfs dichterbij de burger dan het rijk. Wij willen niet bestrijden dat er in gft-compost ook goede bestanddelen zitten, maar deze wegen niet op tegen de steeds intensievere ophoping van verontreinigingen die ieder jaar weer in de bodem van onze (moes)tuinen worden gebracht, vaak zonder dat de gebruikers daar weet van hebben. Naast uw wettelijke zorgplicht heeft u dus ook een morele zorgplicht voor mens, dier en ons hele ecosysteem. Voor wat de bescherming van onze bodem betreft verplicht de Omgevingswet iedereen bij (dreigende) bodemverontreiniging of aantasting tot het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd. Dit gaat zowel om het voorkomen als het ongedaan maken van verontreinigingen en aantastingen. Wij menen dat ons verzoek aan u om te stoppen met de gratis uitgifte van compost een redelijke vraag is.

Daarnaast hoort u het voorzorgsbeginsel te hanteren, eveneens een, behalve politiek, ook moreel principe. U hoeft niet te wachten op wettelijke maatregelen. U hoeft niet te wachten op onomstotelijke bewijzen van de potentieel schadelijke effecten van de gft-compost op mens en milieu.

U meent dat u met het stoppen van de uitgifte van gft-compost een "signaal afgeeft dat de compost onveilig is". **U vindt dus dat de compost veilig is, voor mens en milieu. U heeft die veiligheid echter met geen enkel valide argument onderbouwd.** En wie van de compost gebruik maakt weet van niets. Welk signaal geeft u dan in werkelijkheid af?

Wij hebben met deze brief nogmaals uiteengezet en met nog meer argumenten dan al in onze brief van 1 november 2023 is aangegeven waarom **u over zou moeten gaan tot het stoppen van het gratis uitdelen aan de bewoners van onze gemeente van de gft-compost van de ARN.**

En als u daar niet toe bereid bent zou u op zijn minst kunnen besluiten om voorlopig te stoppen met de uitgifte van gft-compost, en eerst een nader onderzoek in te stellen. Tot heden beschikken we alleen over het onderzoek van Een Vandaag. In dat nieuwe onderzoek kan dan ook de verontreiniging door plastic deeltjes meegenomen worden. Het RIVM maakt zich zorgen over de toename in de bodem van microplastics, deeltjes kleiner dan 5 mm. In de gft-compost mogen deeltjes tot 20 mm zitten.

Wij herhalen dus met deze brief ons verzoek. Net als onze eerdere brief gaat ook deze naar de gemeenteraad, die nog geen standpunt heeft ingenomen.

Met vriendelijke groet,
Mede namens andere verontruste bewoners

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

cc: Raadsleden gemeente Nijmegen
Raadsleden gemeente Beuningen
Redactie Gelderlander
Redactie de Brug
Redactie Maas en Waler

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gedeeltes geanonimiseerd op grond van artikel 5 van de Wet open overheid:

Art. 5.1 lid 2 onderdeel e

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon instemt met openbaarmaking

Pagina('s): 4